

Sygn. akt III AUa 1129/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Alicja Kolonko (spr.)
Sędziowie	SSA Witold Nowakowski SSA Wojciech Bzibziak
Protokolant	Agnieszka Turczyńska

Przy udziale –

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. W. (A. W.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego A. W.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej

z dnia 15 stycznia 2013r. sygn. akt VI U 1813/12

oddala apelację.

/-/ SSA W.Nowakowski /-/ SSA A.Kolonko /-/ SSA W.Bzibziak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1129/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 września 2012r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił A. W. przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednol. Dz.U. z 2009r. nr 153 poz. 1227 ze zm.) (ustawy o FUS) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz. 43 ze zm.) wobec niewykazania na dzień 1.01.1999r. co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy uznał za udowodniony okres takiej pracy wynoszący 11 lat 8 miesięcy i 28 dni.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony podniósł, że nie jest ona zgodna ze stanem faktycznym, gdyż do tej chwili jego staż pracy w warunkach szczególnych wynosi 36 lat, a ogólny staż pracy – 45 lat.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko i podając, że jako okresy pracy w szczególnych warunkach uwzględnił okres pracy od 17.04.1971r. do 14.11.1971r. na stanowisku szlifierza oraz od 1.03.1977r.

do 30.04.1988r. na stanowisku mistrza. Innych okresów pracy w szczególnych warunkach ubezpieczony nie wskazywał.

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2013r. sygn. VI U 1813/12 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że ubezpieczony wiek 60 lat ukończył w dniu (...), zaś wniosek o przyznanie prawa do emerytury złożył w dniu 6 sierpnia 2012r. Na dzień

31 grudnia 1998r. udowodnił ogólny staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat, nie przystąpił do OFE oraz nie pozostaje w stosunku pracy. Bezspornym jest również, iż udowodnił okresy pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 11 lat 8 miesięcy i 28 dni.

Organ rentowy jako pracę w warunkach szczególnych uznał zatrudnienie w Fabryce (...) w B. w okresie od 17 kwietnia 1971r. do 14 listopada 1971r. w charakterze szlifierza oraz od 1 marca 1977r. do 30 kwietnia 1988r. w charakterze mistrza, które pracodawca potwierdził świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 5 maja 1988r.

W Fabryce (...) w B. ubezpieczony pracował od 17 kwietnia 1971r. do 30 kwietnia 1988r.

Na podstawie dokumentów zawartych w aktach rentowych oraz zeznań ubezpieczonego Sąd ustalił, że w dniu 3 marca 1988r. ubezpieczony wraz z A. K. otrzymał decyzję nr (...), wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 czerwca 1972r. o wykonywaniu i organizacji rzemiosła, zezwalającą na wykonywanie rzemiosła 06 – rzemiosło metalowe i 0683 – galwanizatorstwo i uzyskał wpis pod nr 48 ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy J., na podstawie których to dokumentów obaj rozpoczęli wykonywanie działalności gospodarczej, której przedmiotem było galwanizatorstwo.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony pracował jako galwanizer co najmniej 8 godzin dziennie, a nawet dłużej, wykonując taką samą pracę, jaką wykonywał w Fabryce (...). Przy wykonywaniu tej pracy występowało narażenie na kontakt z kwasami i chromem. Wykonywał prace zlecone przez klientów, którzy przy odbiorze oceniali jakość wykonanej pracy. Czas pracy był uzgadniany z A. K., przy uwzględnieniu zapotrzebowania klientów na tego rodzaju prace.

Ubezpieczony uzgadniał z A. K. formę prowadzonej działalności gospodarczej, razem przedkładali do urzędów dokumenty związane z zarejestrowaniem tej działalności. Wysokość wynagrodzenia była uzależniona od obrotu, a uzyskane w ten sposób dochody dzielono na połowę. Ubezpieczony wraz z A. K., jako płatnicy składek, opłacali składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Przywołując uregulowania art. 184 i art. 32 ust. 2 i 4 ustawy o FUS oraz § 3 i 4 w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. Sąd wskazał, że wprawdzie w wykazie A, stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia, w dziale III poz. 76 jako pracę w warunkach szczególnych wymieniono pracę galwanizera, jednak w spornym okresie pracę tę ubezpieczony wykonywał w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, natomiast brzmienie przepisu art. 32

ust. 1 ustawy o FUS nie pozostawia wątpliwości, iż z prawa do emerytury w wieku niższym mogą korzystać wyłącznie pracownicy.

Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego Sąd I instancji podkreślił, że ograniczenie prawa do wcześniejszej emerytury jedynie do wypadków świadczenia pracy w charakterze pracownika nie jest niezgodne z konstytucyjną zasadą równego traktowania, bowiem między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy a pracą świadczoną w ramach prowadzonej we własnym zakresie działalności gospodarczej zachodzi istotna różnica.

W przypadku świadczenia pracy w charakterze właściciela (współwłaściciela) przedsiębiorstwa prawo i obowiązek świadczenia pracy wynika z faktu bycia przedsiębiorcą, z którym wiąże się między innymi prawo do zarządzania przedsiębiorstwem, decydowania

o rodzaju i formie prowadzonej działalności, sposobie wykonywania pracy, przeznaczeniu uzyskanych z niej dochodów, prawo uczestniczenia w zyskach przedsiębiorstwa, co ma określony wpływ na sposób organizacji pracy i podporządkowanie w procesie jej świadczenia. W konsekwencji tego, w zestawieniu ze stosunkiem pracy, samozatrudnienie wykazuje właściwości diametralnie odmienne, co zostało potwierdzone w zeznaniach ubezpieczonego, który wskazał, iż po uzgodnieniu z A. K. co do formy prowadzenia działalności gospodarczej i jej przedmiotu rozpoczął wykonywanie pracy

w miejscu i czasie dogodnym dla siebie i klientów, wykonywał prace zlecane przez potencjalnych klientów, którzy sprawdzali jakość świadczonej pracy, po czym otrzymywał połowę dochodów uzyskanych z tytułu działalności i odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne.

Sąd wskazał, że zróżnicowanie uprawnień (sytuacji prawnej) podmiotów w zależności od tego, czy praca wykonywana jest w ramach stosunku pracy, czy na podstawie innych stosunków prawnych, w obszarze prawa pracy ma charakter elementarny i wiąże się ze szczególnymi cechami stosunku pracy, które jakościowo odróżniają go od innych stosunków, w tym także takich, w ramach których praca jest świadczona. Zanegowanie zasadniczej odrębności stosunków pracy wśród różnych stosunków prawnych, w ramach których wykonywana jest praca, prowadziłoby do przekreślenia odrębności prawa pracy jako osobnej gałęzi prawa. Dlatego też zatrudnienie w ramach stosunku pracy uzasadnia szczególne uregulowanie sytuacji pracowników i nie może stanowić podstawy do formułowania zarzutu nierównego traktowania podmiotów wykonujących zatrudnienie.

Wobec powyższego Sąd uznał, że ubezpieczony, mimo iż w okresie od 1 maja 1988r. do 25 października 1991r. (uwzględnienia takiego okresu domagał się ubezpieczony – przyp. SA) świadczył pracę w warunkach szczególnych jako galwanizer, nie spełnia wszystkich przesłanek do nabycia prawa do emerytury, określonych wskazanymi wyżej przepisami, bowiem innych okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach poza uznanymi przez organ rentowy nie wykazał.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony zarzucając, że jest on niesprawiedliwy i krzywdzący oraz stanowi objaw dyskryminacji w stosunku do osoby prowadzącej działalność gospodarczą.

Powołując się na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie okresu od 1.05.1988r. do 25.10.1991r. (tj. 3 lata, 5 miesięcy i 24 dni) jako pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy

i w konsekwencji przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o FUS.

Podkreślił, że jego praca galwanizera polegała na elektrolitycznym pokrywaniu powierzchni metalowych warstwami ochronnymi. Wykonywał tę pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bowiem mimo że w tym czasie był współwłaścicielem przedsiębiorstwa, jego obowiązki faktycznie ograniczały się do wykonywania pracy galwanizera, natomiast sprawami z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej, należącymi do prac biurowych, zajmował się jego wspólnik - A. K..

Podniósł, że przechodząc ze stosunku pracy do prowadzenia działalności gospodarczej wraz z A. K., miał na celu uzyskanie potrzebnych zaświadczeń oraz certyfikatów, gdyż wiedział, że A. K. wybiera się na emeryturę i gdyby nie stał

się współnikiem, po przejściu na emeryturę pana K. pozostały bez wymaganych prawem zaświadczeń, zezwoleń oraz certyfikatów, a ponieważ wyrobienie tych dokumentów zajmuje około trzech lat, ich brak wiązały się z narażeniem go na wysokie szkody i straty.

Zdaniem apelującego, nieuznanie spornego okresu stanowi objaw dyskryminacji w stosunku do osoby prowadzącej działalność gospodarczą, wskazujący, że przedsiębiorcy nie mogą spełnić wymogów nałożonych na pracowników, od których zależy prawo do wcześniejszego świadczenia. Taka interpretacja przepisów prawa prowadzi do dyskryminacji oraz nierównego traktowania grupy zawodowej, którą stanowią przedsiębiorcy, a tym samym do naruszenia art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Podniósł, że praca, którą wykonuje od 37 lat, w pełni odpowiada pracy w szczególnych warunkach, której wykonywanie uprawnia do uzyskania wcześniejszej emerytury, wymienionej w wykazie A w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. Podkreślił także wysokie kwalifikacje wymagane od galwanizera oraz zagrożenia występujące przy wykonywaniu tej pracy.

Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego podkreślał, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy, a praca

w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych

w wykazie stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia. Dlatego też podkreślał, że mimo iż był współwłaścicielem przedsiębiorstwa, rzeczywiście wykonywał pracę galwanizatora, natomiast jego współnik, A. K., wykonywał wszelkie prace związane

z prowadzeniem działalności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej subsumcji bezspornego w istocie stanu faktycznego, a wyciągnięte wnioski są w pełni zgodne z obowiązującym stanem prawnym. Sąd Apelacyjny w pełni podziela zarówno poczynione ustalenia faktyczne, jak i wyciągnięte z nich wnioski.

Na wstępie stanowczo podkreślić należy, że Sąd Apelacyjny w żaden sposób nie kwestionuje faktu, iż ubezpieczony po rozwiązaniu stosunku pracy, łączącego go z Fabryką (...), nadal wykonywał prace galwanizacyjne. Nie kwestionuje także faktu, że co do zasady prace galwanizacyjne wymienione są w wykazie A dział III

poz. 76 załącznika do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r., ani też, że są to prace wykonywane w warunkach szkodliwych dla zdrowia.

Kluczowe znaczenie w sprawie ma natomiast fakt, że po dniu 30 kwietnia 1988r. A. W. pracy galwanizera nie wykonywał już w ramach stosunku pracy, lecz

w ramach prowadzonej działalności rzemieślniczej, a następnie działalności gospodarczej.

Jest to okoliczność bezsporna.

Wprawdzie Sąd Okręgowy nie dość precyzyjnie sformułował swoje twierdzenie, bowiem prawo do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o FUS nie przysługuje wyłącznie pracownikom, tym niemniej do okresów pracy w szczególnych warunkach, od rozmiaru których uzależnione jest prawo do emerytury na wskazanej wyżej podstawie prawnej, zalicza się wyłącznie okresy takiej pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy.

Żadne inne prawne formy wykonywania czynności, mogących być uznanyymi za wykonywane w warunkach szczególnych, a zatem np. praca nakładcza, członkostwo rolniczej spółdzielni produkcyjnej (brygady remontowe w ramach RSP) czy też właśnie wykonywanie rzemiosła lub prowadzenie pozarolniczej działalności nie stanowią wykonywania pracy

w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 i 4 ustawy o FUS.

Przepis art. 32 ust. 1 tej ustawy w sposób jednoznaczny dotyczy wyłącznie pracowników, zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, podobnie ust. 2 tegoż przepisu stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa

w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia... (cd. bez istotnego znaczenia w niniejszej sprawie).

Wreszcie, zgodnie z ust. 4 tego przepisu, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym

w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, czyli na podstawie w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r., które w przepisie § 1 ust. 1 stanowi, że rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

Nie budzi żadnych wątpliwości, że począwszy od dnia 1 maja 1988r. A. W. pracy galwanizera nie wykonywał w ramach stosunku pracy, toteż okres ten nie może zostać wzięty pod uwagę przy ustalaniu jego uprawnień do emerytury z tytułu wykonywania pracy

w warunkach szczególnych nawet, jeżeli w ramach prowadzonej działalności rzemieślniczej (a następnie gospodarczej) obaj wspólnicy dokonali wewnętrznego podziału zakresu prac

w taki sposób, że pracę fizyczną wykonywał ubezpieczony, zaś A. K. zajmował się stroną administracyjno - biurową.

Ponieważ Sąd Okręgowy, opierając się na orzecznictwie Sądu Najwyższego, szeroko przytoczył argumentację, przemawiającą za zgodnością z Konstytucją przepisu art. 32 ustawy o FUS, ograniczającego uprawnienia do emerytury z tytułu pracy wykonywanej

w szczególnych warunkach wyłącznie do prac wykonywanych w ramach stosunku pracy, dlatego też Sąd Apelacyjny za zbędne uważa ponowne ich przywoływanie, ograniczając się do stwierdzenia, że podziela je w całej rozciągłości.

Ubezpieczony przed Sądem Apelacyjnym potwierdził, że w okresie od 15 listopada 1971r. do 28 lutego 1977r. (czyli pomiędzy wykonywaniem pracy szlifierza oraz pracy mistrza galwanizerni) nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach (por. k. 44 a.s.),

zaś w latach 1967 - 1971 pracował jako uczeń-ślusarz oraz ślusarz-monter (por. zaśw. – k. 9 akt KPU), które to prace nie są zaliczane do prac wykonywanych w warunkach szczególnych, dlatego uznać należało, że okresy uznane przez organ rentowy za odpowiadające wymogom

§ 1 ust. 1 i § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r., wyczerpują całość okresów pracy A. W., o których mowa w art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1

i 4 ustawy o FUS w zw. z § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia, a zatem – że ubezpieczony nie spełnił przesłanek do nabycia prawa do żadanego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 385 kpc, Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.

/-/ SSA W.Nowakowski /-/ SSA A.Kolonko /-/ SSA W.Bzibziak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek